

FREDNINGSVÆRDI ER

BROGADE 5-7

KØGE KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	14.10.2016
Besigtiget af:	Tine Meyling
Journalnummer:	2011-7.82.07/259-0001
Kommune:	Køge Kommune
Adresse:	Brogade 5-7, 4600 Køge
Betegnelse:	Brogade 5-7
Fredningsår:	1983
Omfang:	<i>Sidelængen (1600-tallet) og nordre pakhuis (1855)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Sidelængen kobler sig på forhuset mod Brogade, og sidelængen er sammenbygget med pakhuset i modsatte ende. Sidelænge og pakhuis udgør dermed et langstrakt volumen, der er tilpasset de lange, smalle matrikler mod havnen. Trods det, at kun det ene er betegnet pakhuis, er begge bygninger oprindelige pakhuse.

Sidelængen er i to etager, grundmuret mod gården og med kraftigt bindingsværk på bagsiden. Sidelængens gårdside er på første etage forsynet med enkelte torammede vinduer med seks ruder i hver ramme. Underetagen har lidt større butiksvinduer med sprosser, alle placeret over soklen, samt torammede vinduer med seks ruder i hver ramme og butiksdøre, alle af nyere dato. Alle vinduer og døre er malet grønne. Tre fag fra forhuset er en nedgang til en kælder. Kældertrappens vanger er muret af kridtsten, mens trinene er af granit. Gårdsiden er kalket jernvitriol med en hvid hovedgesims. Sidelængen bærer et rødt, teglhængt heltag med enkelte støbejernsvinduer af ældre dato. Midt i rygningen er en lav skorstenspipe med sokkel og smal krave. Midt i bygningen, fra underste tagdæk, er en hejsekvist udført i brædder og malet svenskrod. Hejsekvistens skodder er udført som revleporte og forsætter i hejsekvistens bredde ned til terræn. Bagsiden af sidelængen er udført med kraftig bindingsværk i hver sin ende, hvorimod det midterste felt virker til at være grundmuret. Gesimsen ved den grundmurede del er muret, medens den over bindingsværksdelene er udført med en sugfjæl. Alt murværk er kalket rødt, medens bindingsværket er trukket op i sort. Alle vinduesåbninger er placeret på første etage og lukket af med grønne revleskodder. I stueetagen er nogle meget højt placerede, små vinduer, tre med nyere glas med alarm samt et gammelt staldvindue. Ud for etagedækket er murankre, særligt i den grundmurede del. Taget er forsynet med tagrender til begge sider.

I det indre er stueetagen indrettet med butikker. Gavlen mod forhuset er i stueetagen åbnet op, så butikken fra forhuset kan

benytte sig af sidelængen. Her er skorstenen bevaret, og bjælkelaget formodes at være ældre. Længere mod øst er også de ældre stolper bevaret. Alle gulve er Pergo gulve. Kælderen under den første del af sidelængen, mod forhuset, er indrettet til kontor. Alle vægge i kælder er skalmurede med munkesten, med undtagelse af murnicherne. Bjælkerne er ældre, og mellem disse er isoleret mod stueetagen. Stolperne er nye og hviler af på murede sokler. Gulvet er belagt med tegl.

Første og anden etage fremstår som åbne etageplaner, hvor stolper og skråstivere er bevaret for en stor dels vedkommende. På første etage er ældre bræddegulve, medens de på anden etage er nye. Kun enkelte sekundære skillevægge er blevet opsat i tidernes løb. Tagetagen står uudnyttet, og det gamle spil for hejseværket er bevaret. Taget er understrøget. Der er to trappeforbindelser i sidelængen, en i midten efter den første butiksideindretning, den anden for enden ved gavlen ind mod nordre pakhuis. Begge trapper er af nyere dato.

Det nordre pakhuis ligger i forlængelse af sidelængen, og det er grundmuret, udført i en højde af tre etager og kalket jernvitriol. Facaden er opdelt af let fremskudte piller omkring yderfagene. Over vinduerne i stueetagen er et let fremskudt, vandret bånd uden detaljer. Under vinduerne på første sal er ligeledes et bånd, der er lidt smallere. Øverst oppe under tagskægget er en muret bloktandsgesims. Begge bånd samt gesimsen er hvide. Stueetagen er forsynet med butiksvinduer uden opdeling, og butiksvinduerne holder sig inden for faginddelingen. Vinduerne i stueetagen er malet svenskrøde. I hver sin ende af stueetagen er nye, svenskrøde dobbeltdøre med glaseruder. På de to øvre etager er vinduerne etrammede med ni ruder. Alle vinduer på første og anden etage er nyere og hvidmalede samt forsynet med skodder i svenskrød. Midt for bygningen, i mansarden, er en hejsekvist, der er lukket af en tofløjet revleluge, mens pakhuisåbningerne på første og anden etage er forsynet med dobbelte, franske døre, som er torammede med ti ruder i hver. Foran dørene er opsat gitterværn i sortmalet stål. Pakhuisåbningerne på første og anden etage har ligeledes tofløjede revleluger, der står åbne – formentlig permanent. Nordre pakhuis bærer et rødt, teglhængt mansardtag, og i tagfladerne ses ældre støbejernstagvinduer. I gårdsidens øverste tagflade er der endvidere to lave kviste. Gavlen mod vest står i sortopstolpet bindingsværk med tavl, der er kalket jernvitriol, mens gavlen mod syd er grundmuret som den resterende del af pakhuset. I begge gavle er der tofløjede revleluger. Bagsiden, der vender mod nord, er udformet som gårdsiden – eneste undtagelse er i stueetagen, hvor de ældre, rundbuede støbejernsvinduer er bevaret samt at hovedgesimsen ikke er forsynet med bloktandsudsmykning.

Nordre pakhuis er disponeret med en nyindrettet butik i stueetagen, og der er ganske få rumopdelinger. Første og anden etage fremstår som store åbne rum, ligeledes nyindrettede, samt et uudnyttet tagrum. Taget er understrøget. Op ad gavlen, ind mod sidelængen, er en nyere trappe, som fordeler sig over alle etager.

— BYGNINGSHISTORIE

Sidelængen blev opført som pakhuis i 1600-tallet, mens nordre pakhuis først blev opført i 1855. Området bag Brogade bærer tydeligt præg af den handel, der har foregået, og at gaden har haft stor tilknytning til havnen. Alle matriklerne på Brogades østside er lange og smalle, og det er tydeligt, at transporten fra havnen har foregået op ad de dengang smalle gyder og stræder, hvor varerne er blevet læsset af og opbevaret i disse magasin- og pakhuisbygninger.

Pakhuisene bag Brogade 5-7 har i takt med behovene ændret sig. Hvornår hejsekvistene er kommet til vides ikke.

— KILDER

Køge Arkiverne. Syv taler om Køges historie

Bevaringsværdige Huse i Køge; udarbejdet af Hans Henrik Engquist, Fredningsstyrelsen, Det særlige Bygningssyn, 1978

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Pakhuisene, Brogade 5-7, indgår i et karakteristisk baggårdsmiljø, præget af Køges rige handelsliv. Dette kan aflæses i kraft af de lange og smalle matrikler, som er meget karakteristiske for havnebyerne, hvor varer fra havnen er blevet transporteret den korteste vej op til magasinbygningerne langs stræderne eller til byens torv.

Området bag gadens forhuse fremstår med et sammenhængende djærvt udtryk, hvor bygningerne er udformet som pakhuse, magasinbygninger og værkstedsbygninger. På pladsen over for de to pakhuse ligger den store åbne lade, hvor der før i tiden blev solgt grise, som blev kørt ind fra hele landet. Den åbne lade er ikke omfattet af fredningen.

Differentieringen mellem det djærve baggårdsmiljø og gadernes finere, udsmykkede facader er et karakteristisk træk for datidens bebyggelse.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi i sidelængen ligger i dens gedigne udtryk, hvor særlig bagsidens kraftige bindingsværk markerer sig. En del af bindingsværket er opført som en højstolpekonstruktion, hvilket er der er en ældre konstruktionsmetode end det etageinddelte bindingsværk, som der er bevaret rester af nærmest forhuset. Hertil kommer sidelængens få og små vinduer samt hejsekvisten og det ubrudte heltag, der alle vidner om brugen af sidelængen til opmagasinering.

I det indre ligger sidelængens kulturhistoriske værdi i de store, åbne rum og den kraftige tømmerkonstruktion, der vidner om pakhusets funktionsbetingede brug.

For det nordre pakhuis vedkommende ligger den kulturhistoriske værdi i facadens murede detaljer, som tydelig indikerer pakhuisets noget yngre alder. Dette kommer også til udtryk i mansardtaget med stort set ubrudte tagflader, der er forsynet med en hejsekvist og sjældent bevarede indflyvningskviste for brevduer.

I det indre af det nordre pakhuis markerer den kulturhistoriske værdi sig ved bygningens store og åbne rum, som stort set findes på alle etager, samt den kraftige tømmerkonstruktion, der vidner om den store mængde varer som etagedækkene skulle bære.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ligger i sidelængens enkle og solide udtryk med få gennembrydninger, både i facaderne og i det store tegltag. Hertil kommer hejsekvistens markering i facaden. Det samme gør sig gældende for bygningens bindingsværk på bagsiden, som vidner om bygningen oprindelige opbygning.

I det indre ligger sidelængens arkitektoniske værdi i de store, åbne rum og den kraftige tømmerkonstruktion.

For det nordre pakhuis vedkommende ligger den arkitektoniske værdi i murværkets detaljer, heriblandt gårdsidens pilastre og bloktandsgesims samt de taktfast placerede vinduesåbninger med skodder på hver side af hejsekvisten. På bagsiden er det ligeledes murværkets detaljering, omend den er noget mere ydmyg, samt den taktfaste placering af vindueshuller med skodder og endvidere staldvinduer i stueetagen.

I det indre ligger nordre pakhuis arkitektoniske værdi i de store, åbne rum og den kraftige tømmerkonstruktion.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I sidelængens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til sidelængens enkle og djærve udtryk med få gennembrydninger, både i facaderne og i det store, teglhængte heltag. Hertil kommer vinduerne på første etage, der som de eneste i bygningen, er af ældre dato, samt hejskvistens markering i facaden. Endvidere kommer den grundmurede del med sokkel og gesims samt bagsidens bevarede oprindelige bindingsværk med samtlige detaljer. Endelig kommer den traditionelle materialeholdning.

I det indre knytter sidelængens bærende fredningsværdier sig til de store, åbne etageplaner og den kraftige tømmerkonstruktion samt den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier for det nordre pakhus ydre knytter sig til det grundmurede bygningsvolumen med rødt teglhængt mansardtag, til murværkets detaljer og vinduesåbningernes taktfaste placering med skodder samt bagsidens staldvinduer. Hertil kommer hejskvisten og dueindflyvningskvistene med alle detaljer. Endvidere kommer den traditionelle materialeholdning.

I nordre pakhus indre knytter de bærende fredningsværdier sig til de store, åbne etageplaner og den kraftige tømmerkonstruktion samt den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

I sidelængen anbefales det, at indretningen i sportsbutikken udskiftes med en indretning, der i kvalitet og udtryk er tilpasset bygningen. Det vil her styrke fredningen at få lukket den store gennembrydning mellem sidelængen og forhuset.

Ligeledes anbefales det, at døren til kælderen på sigt udskiftes med en, der passer til den fredede bygning.

I det nordre pakhus anbefales det, at de store butiksvinduer på sigt udskiftes med nogle, hvor kvalitet og proportioner tilpasses bygningen. At gulvet i butikken i stueetagen udskiftes med et stengulv, der i højere grad passer til bygningen.